پایه: دهم ادبیات	اداره کل آموزش و پرورش استان کرمان	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۱۹
رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدیریت آموزش و پرورش رفسنجان	زمان شروع : ۱۰ صبح
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱	دبیرستان : فرهنگ خاص	وقت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	امتحانات نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱	تعداد صفحات: ۴

ردیف	سؤالات	بارم
	الف) مبانی تحلیل متن و تاریخ ادبیات (۴ نمره)	
۱	در جای خالی کلمهٔ مناسب بنویسید.	
	الف) زبان پارتی در دورهٔ ..... رایج بود.	۰/۲۵
	ب) نخستین گام مؤثّر در رویارویی با متون ..... دقیق متن است.	۰/۲۵
۲	گزینه‌ی مناسب را انتخاب کنید.	
	الف) کدام موضوع در نثر عهد سامانی(چهار و پنج)کمتر کاربرد داشت؟	۰/۲۵
	۱- فلسفی ۲- ملّی ۳- تاریخی ٤ - حماسی	
	ب) شعر حِکمی و اندرزی در کدام دوره به پختگی رسید؟	۰/۲۵
	۱- غزنویان ۲ - آل بویه ۳- سلجوقیان ٤- طاهریان	
۳	گزینهٔ درست را با (ص) و غلط را با (غ) نشان دهید.	
	الف) یکی از نتایج نفوذ اسلام در ایران، رواج تدریجی زبان عربی بود. ( )	۰/۲۵
	ب) موضوع کتاب « شاهنامهٔ ابومنصوری » تاریخ گذشتهٔ ایران است. ( )	۰/۲۵
٤	عوامل رشد و گسترش زبان و ادب پارسی را در قرن چهار و پنج بنویسید. (دو مورد)	۱
۵	در قرن چهارم شعر غنایی با وجود دو شاعر مشهور ، قوّت و استحکام یافت؛ آن دوشاعر را نام ببرید؟	۰/۵
٦	آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده، بیشتر چه آثاری بوده است؟	۰/۵
۷	دو ویژگی شعر فارسی در قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم را بنویسید.	۰/۵
	ب) موسیقی شعر (۶ نمره)	
۸	پس از عاطفه مهم‌ترین و مؤثّرین عامل در شعر چیست؟	۰/۲۵
۹	نمونه‌های زیر را بخوانید ؛ آن‌ها را از دید آهنگ و موسیقی بررسی کنید و حسّ و حال حاکم بر فضای آن را بنویسید.	۲/۲۵
	الف) « ای نفس خـــرّم باد صـبا از بر یار آمـــــده‌ای مرحبا	
	قافلهٔ شب، چه شنیدی ز صبح مرغ سلیمان ، چه خبر از سبا	

جزوه سیتی

www.jozvehcity.ir

ب) « بیا تا همه دست نیکی بریم جهانِ جهان را به بد نسپَریم
نباشد نیک و بد پایـــــــدار همانِ بهْ که نیکی بود یادگار»

ج) خروشید کای فرّخ اسفندیار هماوردت آمد برآرای کار

۱۰ صامت‌ها و مصوّت‌ها در مصراع « همه کس شناسند و هر جا روند » را مشخّص نمایید. ۱

۱۱ در مصراع « شب عاشقان بی‌دل چه شبی دراز باشد» چند هجای کوتاه و چند هجای کشیده وجود دارد؟ ۰/۵

۱۲ بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهندهٔ آن تجزیه کنید ؛ سپس هر هجا را با علامت خاصّ آن بنویسید. ۲
« بخور تا توانی به بازوی خویش که سعیت بود در ترازوی خویش »

ج) زیباشناسی شعر (۶ نمره)

۱۳ در بیت‌های زیر ، نمونه‌های واج‌آرایی را بیابید. (هر بیت دو مورد) ۱/۵
الف) اگر جنگ خواهی و خون ریختن بر این گونه سختی برآویختن

ب) سر ارادت ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست

ج) در زلف تو بند بود داد دل ما در بند کمند بود داد دل ما

۱٤ در بیت‌های زیر، آرایهٔ تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید. (هر بیت دو مورد) ۱
الف) گرَم بازآمدی محبوب سیم‌اندام سنگین‌دل گُل از خارم برآوردی و خار از پای و پای از گِل

ب) بگفت از سور کمتر گوی با مور که موران را قناعت خوش‌تر از سور

۱۵ در عبارت زیر کلمات ..... و ..... متوازن هستند. ۰/۵
« طالب علم ، عزیز است و طالب مال ذلیل »

۱٦ یک نمونه سجع را در بیت زیر بیابید و نوع آن را بنویسید. ۰/۵
در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود

جزوه سیتی
www.jozvehcity.ir

۱۷ در جملات زیر انواع سجع‌ها را بیابید و نوع آنها را مشخّص کنید. ۱/۵

الف) الهی اگر بهشت، چون چشم و چراغ است ، بی‌دیدار تو ، درد و داغ است.

ب) پشت و پناه سپاه من بود در دیدهٔ دشمنان خار و بر روی دوستان خال.

ج) بساط مهر ، پیمودنی است نه نمودنی

۱۸ کدام جمله سجع آن موسیقی بالاتری دارد؟ چرا؟ ۰/۵

الف) این دلق موسی است مرقّع و آن ریش فرعون مرصّع.

ب) پادشاهی او راست زیبنده؛ خدایی او راست درخورنده.

۱۹ گزینهٔ درست را با(ص) و غلط را با (غ) نشان دهید. ۰/۵

الف) واج‌آرایی مصوّت‌ها از صامت‌ها محسوس‌تر است. ( )

ب) سجع‌ها باید در پایان جمله‌ها بیاید. ( )

د) بررسی متون شعر و نثر

۲۰ با توجه به متن به سؤالات پاسخ دهید.

پارسازاده‌ای را نعمت بیکران به‌دست افتاد؛ فسق و فجور آغاز کرد.

باری، به نصیحتش گفتم: ای فرزند، دخل آب روان است و عیش، آسیاب گردان؛ یعنی خرج فراوان کردن، مسلّم کسی را باشد که دَخلِ معیّن دارد.

چو دخلت نیست، خرج آهسته‌تر کن — که می‌گویند ملّاحان سرودی،

اگر باران به کوهستان نبارد — به سالی دجله گردد، خشک رودی

عقل و ادب پیش گیر و لهو و لعب بگذار که چون نعمت سپری شود، سختی بَری و پشیمان خوری.

پسر، این سخن در گوش نیاورد و بر قول من اعتراض کرد و گفت:

برو شادی کن ای یار دل فروز — غم فردا نشاید خورد امروز

دیدم که نصیحت نمی‌پذیرد و دمِ گرم من در آهن سرد او اثر نمی‌کند؛ روی از مصاحبت بگردانیدم و قول حکما کار بستم که گفته‌اند:

گر چه دانی که نشنوند، بگوی — هرچه دانی ز نیک‌خواهی و پند

زود باشد که خیره‌سر، بینی — به دو پای اوفتاده اندر بند

دست بر دست می‌زند که دریغ — نشنیدم حدیث دانشمند

الف) دو ویژگی زبانی برای متن بنویسید. ۰/۵

جزوه سیتی
www.jozvehcity.ir

	ب) نثر این حکایت مسجّع است؛ یعنی آرایه‌ی سجع دارد؛ دو جمله بیابید که در آن سجع وجود داشته باشد و زیر سجع‌ها خط بکشید.	۰/۵
	ج) در بیت آخر « دست بر دست زدن» آرایه‌ی ..... دارد.	۰/۵
	د) یک نکته فکری برای حکایت بالا بنویسید.	۰/۵
۲۱	**با توجه به متن به سؤالات پاسخ دهید.**	
	« الا یا خیمگی، خیمه فروهِل / که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل	
	تبیره‌زن بزد طبل نخستین / شتربانان همی‌بندند محمل	
	نماز شام نزدیک است و امشب / مه و خورشید را بینم مقابل	
	و لیکن ماه دارد قصد بالا / فرو شد آفتاب از کوه بابل»	
	الف) دو نکته زبانی برای شعر بالا بنویسید.	۰/۵
	ب) یک شبکهٔ معنایی (مراعات نظیر) بیابید.	۰/۵
۲۲	نمونهٔ زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو فکری بررسی کنید. (دو مورد)	۱
	« ای خواجه رسیده‌است بلندیت به جایی / کز اهل سماوات به گوش تو رسد صوت	
	گر عمر تو چون قد تو باشد به درازی / تو زنده بمانی و بمیرد ملک‌الموت	

پیروز و پایا بمانید

نمره به عدد	نمره به حروف	جمع بارم ۲۰

جزوه سیتی
www.jozvehcity.ir

جزوه سیتی

www.jozvehcity.ir